

Okresný úrad v Prievidzi I. (1884) 1923 – 1945 (1961)

Opis na úrovni archívneho fondu

kód	názov kódu v AJ	obsah	Názov kódu v SJ
3.1.1.	Reference code	SK_1571_10273	Referenčný kód
3.1.2.	Title	Okresný úrad v Prievidzi I.	Názov jednotky opisu
3.1.3.	Date(s)	(1884) 1923 – 1945 (1961)	Časový rozsah
3.1.4.	Level of description	archívny fond	Úroveň opisu
3.1.5.	Extent and medium of the unit of description (quantity, bulk, or size)	80,70 bm (112 kusov úradných kníh, 141 registratúrne pomôcky, 595 archívnych škatúl' spisov)	Rozsah a nosič jednotky opisu (množstvo, rozsah alebo veľkosť)
3.2.1.	Name of creator(s)	Okresný úrad v Prievidzi	Názov pôvodcu
3.2.2.	Administrative history	Po vzniku Československej republiky v roku 1918, nastali zmeny aj v štátnej správe. Na základe nového župného zákona č. 126/1920 boli zrušené župy so svojimi orgánmi, správne výbory ako aj najnižšie inštancie vnútornej správy slúžnovské úrady. Ich nástupcami sa stali župné úrady s rozšírenou územnou kompetenciou a v okresoch okresné úrady. Administratívne rozdelenie Slovenska na župy a okresy so sídlami župných a okresných úradov bolo uzákonené vládny nariadením č. 378 Zb. z. a n. z 21. decembra 1922. Slovensko bolo rozdelené na šesť žúp a 79 okresov s dvomi mestami so zriadeným magistrátom Bratislavou a Košicami. Na okresné úrady prešla právomoc bývalých slúžnovských úradov, ktorá bola značne rozšírená o pôsobnosť prenesenú zo župných úradov najmä: v odbore zdravotníctva, cestnej a priemyselnej správy,	Dejiny správy pôvodcu

	<p>manželských záležitostiach, vydávaní cestovných pasov. Náplňou okresných úradov sa stala aj náplň niektorých zrušených štátnych odborných úradov, ktoré vykonávali prvostupňové administratívne úrady ako: štátne lesné inšpektoráty, štátne lesné úrady, alebo štátne hospodárske inšpektoráty. Nové okresy dostali charakter samosprávneho územného celku a právnickej osoby s kompetenciami nadobúdať majetok, samostatne rozhodovať pri uzatváraní zmlúv, zakladať vlastné ústavy a zostavovať rozpočet. Na čele okresu stál okresný náčelník, ktorý bol zároveň prednostom okresného úradu, navonok ho zastupoval a podliehal priamo županovi. Spravidla pri každom okresnom úrade bol zriadený okresný výbor, ktorý sa skladal z ôsmich členov a ôsmich náhradníkov a na čele stál okresný náčelník ako jeho predseda. Pôsobnosť okresného výboru sa vzťahovala na pomocnú, poradnú, hospodársku oblasť a správne súdnictvo. Neskôr prijatím zákona č. 241 sa rozšírila aj o dozor nad obcami. Pri okresnom úrade boli zriadené komisie, z ktorých najdôležitejšia bola finančná. Zákonom č. 125 zo 14. júla 1927 bolo územie celej ČSR rozdelené na štyri obvody – krajiny, z ktorých jednu tvorilo Slovensko so sídlom Krajinského úradu v Bratislave. Celé územie Slovenska bolo vládny nariadením č. 93 z roku 1928 administratívne rozdelené na 77 okresov, na území ktorých najnižšími článkami verejnej správy boli okresné úrady podriadené krajinskému prezidentovi. Minister vnútra menoval okresných náčelníkov 13. júla 1928 výnosom č. 12 901. V praxi v podstate boli potvrdení náčelníci vo funkciách, ktoré zastávali v župnom zriadení. Vrcholným orgánom verejnej správy v okrese sa stalo podľa počtu obyvateľstva 18 – 36 členné okresné zastupiteľstvo, ustanovené na šesť rokov. Ďalším orgánom okresu zostal okresný výbor, ktorý volilo okresné zastupiteľstvo spomedzi svojich členov a malo osem členov a osem náhradníkov volených na šesť rokov. V jeho kompetencii bola správa majetku okresu a hospodárstvo podľa rozpočtu. Krajinské zriadenie zaniklo 31. decembra 1939 na základe zákona č. 190/1939 Sl.z. Po vzniku Slovenskej republiky bolo zákonom o verejnej vnútornej správe č. 190 z 25. júla 1939 Slovensko rozdelené opäť na šesť žúp a tieto na 58 okresov. Kompetencie okresných úradov boli oklieštené. Zanikli okresné samosprávne orgány, okresné zastupiteľstvo a okresný výbor. Okresné úrady tak boli ochudobnené o odbornú službu. Väčšina odbornej agendy okresných úradov prešla na župy, ako správa vicinálnych ciest. Na okresných úradoch zostali len lesné a stavebno-technické oddelenia. Takéto okresné úrady začali svoju činnosť vykonávať od 1. januára 1940. Okresné úrady zanikli v zmysle zákona SNR č. 26 zo 7. apríla 1945, keď na miesto nich začali pôsobiť okresné národné výbory. Okresný úrad v Prievidzi začal svoju činnosť na území Prievidzského okresu, časti zaniknutých okresov Oslianskeho a Žabokreckého od 1. januára 1923. Jeho sídlom bola Prievidza a do jeho kompetencie patrilo 75 obcí. Celé územie okresu sa členilo na 15 menších celkov – obvodov notárskych úradov, z ktorých dva boli obecné (Nitrianske Pravno, Prievidza) a 13 obvodných</p>	
--	--	--

		(Bojnice, Bystričany, Diviaky nad Nitricou, Handlová, Kľačno so sídlom v Nitrianskom Pravne, Nedožery, Nitrianske Rudno, Nováky, Oslany, Prievidza – vidiek, Račice, Valaská Belá, Veľká Čausa). V roku 1942 bola z obvodu kľačianskeho notariátu vyčlenená Tužina, v ktorej bol zriadený obecný notársky úrad. Okresný úrad v Prievidzi zanikol v roku 1945.	
3.2.3.	Archival history	Organizáciu a spôsob spisovej manipulácie v okresnom úrade, umiestnenom v jednoposchodovej budove na Hviezdoslavovej ulici, upravoval kancelársky poriadok. Všetky spisy vzniknuté z činnosti jednotlivých oddelení úradu sa po uplynutí jedného roka ukladali v spisovni. Zo spisovne, umiestnenej na prízemí ich registrátor po vybavení ukladal do registratúrneho strediska (v tej dobe nazývaného archívom). Registratúrne stredisko sa nachádzalo v otvorenej pivničnej miestnosti., ktorá sa používala aj ako sklad pre palivo a zemiaky. Nedostatok úložných priestorov sa riešil aj využívaním povaly budovy. Tento stav trval do roku 1945, kedy vplyvom vojnových udalostí bola časť registratúry zničená. Zamestnanci okresného národného výboru na príkaz Povereníctva vnútra č. 83/6-P/2-1948 zo dňa 7. februára 1948 vyradili priestupkové spisy z rokov 1923 – 1938 a 15 bm odovzdali na priemyselné spracovanie. Ostatné druhy agendy zostali ležať nahádzané v registratúrnom stredisku bez povšimnutia až do menovania prvého okresného archívára dňa 1. februára 1953. Okresný archívár Michal Tulík premiestnil prvé spisy do priestorov archívu v kláštore piaristov v Prievidzi v rokoch 1953 – 1954, ale keďže išlo o veľké množstvo materiálu, nemal možnosť všetky spisy usporiadať a uložiť do regálov, a tak písomnosti zostali ležať medzi regálmi a fond zostal neprístupný. V rokoch 1955 – 1956 hrubo usporiadal fond a pristúpil k živelnému vytriedeniu administratívnych spisov z rokov 1932 – 1937. V roku 1957 bol fond narušený z dôvodu presťahovania archívu do novej budovy. Systematicky začal fond usporadúvať až Marek Cellary v rokoch 1959 – 1962. Usporiadal a vytriedil administratívne spisy z rokov 1938 – 1945, urobil zoznam prezidiálnych spisov z rokov 1937 – 1945 a administratívnych spisov z rokov 1923 – 1945. Zároveň vytriedil priestupkové spisy. K definitívnemu usporiadaniu fondu v zmysle platných smerníc pristúpil Jozef Bilčík v januári 1961.	Dejiny archívneho fondu
3.2.4.	Immediate source of acquisition or transfer	Prvé dokumenty boli prevzaté do archívu v roku 1953 a zapísané pod prírastkovým číslom dva. V čase spracovávania fondu 28. augusta 1962 pod prírastkovým číslom 111 boli zapísané tri balíky spisov lesného oddelenia. Posledný prírastok bol zaznamenaný v prírastkovej knihe pod číslom 605 dňa 22. novembra 1978 a išlo o dar Floriána Hodála - žiadosti o vyvlastnenie majetku a pozemkov po dedičoch nebohého Jána Pálfiho z roku 1933.	Spôsoby získavania archívnych prírastkov
3.3.1.	Scope and content	Archívny fond obsahuje zápisnice okresného výboru, okresného zastupiteľstva a okresnej	Obsah a rozsah

		<p>finančnej komisie. Najzaujímavejšie sú prezidiálne spisy, ktoré vybavoval výlučne okresný náčelník, ako správy o najdôležitejších politických, kultúrnych, hospodárskych udalostiach v okrese, správy o hladových pochodoch, demonštráciách, štrajkoch, mzdové spory, boj proti biede a nezamestnanosť, ale aj pátranie po podozrivých osobách, situačné správy, disciplinárne záležitosti, tlačové, vyst'ahovalectvo do cudziny za prácou, činnosť politických strán, rozpúšťanie obecných zastupiteľstiev, menovanie vládnych komisárov a poradných zborov. Administratívne spisy sú obsahovo oveľa bohatšie, zachytávajú v prevažnej miere hospodársky rozmach okresu, postavenie obyvateľstva v rokoch hospodárskej krízy, stavebné povolenia, živnostenské listy, materiály k výstavbe škôl, komunikácií, elektrifikácií obcí, kanalizácií, štátnu stravovaciu akciu a materiály k voľbám. Priestupkové spisy obsahujú a poukazujú na chudobný život širokých vrstiev obyvateľstva okresu. Dokumenty lesného oddelenia obsahujú evidencie o ťažbe dreva, kmeňovú knihu lesov.</p>	archívneho fondu
3.3.2.	Appraisal, destruction and scheduling information	<p>Z fondu boli pri spracovávaní prezidiálnych spisov vyradené spisy týkajúce sa nástupu dovolení, oznámenia o udelení výz cudzím štátnym príslušníkom, ktoré boli rozosielené župným a krajinským úradom ako aj všetkým okresným úradom, doručky a pozastavenia platov. Z administratívnych spisov boli vyradené rozpočty a záverečné účty obcí, pokiaľ sa zachovali vo fondoch obecných a obvodných notárskych úradov. Priestupkové spisy boli značne preriedené v roku 1948 a tiež veľká časť bola zničená pri záplavách pivničných priestorov, kde boli uložené.</p>	Vyrad'ovanie a hodnotenie
3.3.3.	Accruals	Fond je uzavretý a prírastky sa neočakávajú.	Možné prírastky
3.3.4.	System of arrangement	<p>Archívny fond je usporiadaný a sprístupnený inventárom v štruktúre:</p> <p>Okresný úrad v Prievidzi:</p> <p>I. Úradné knihy A. Správne B. Evidenčné</p> <p>II. Spisový materiál A. Registratúrne pomôcky a. prezidiálne b. administratívne c. vojenské d. priestupkové</p>	Spôsob usporiadania

		<p>B.Spisy a. prezidiálne b. administratívne c. priestupkové d. lesné oddelenie</p> <p>Hospodárske plány lesov</p> <p>III. Účtovný materiál A. Evidencie B. Účtovné knihy a. štátne hospodárstvo b. okresné hospodárstvo</p>	
3.4.1.	Conditions governing acces	prístupný	Podmienky prístupu
3.4.2.	Conditions governing reproduction	Archívne dokumenty možno reprodukovat' so súhlasom archívu podľa podmienok uvedených v jeho bádateľskom poriadku a v súlade s internými predpismi MV SR.	Podmienky vyhotovovania reprodukcií
3.4.3.	Language/scripts of material	slovenský	Jazyk/písmo archívnych dokumentov
3.4.4.	Physical characteristics and technical requirements	dobrý	Fyzický stav a technické požiadavky
3.4.5.	Finding aids	Okresný archív Prievidza v Bojniciach. Oľga Bražinová, Jozef Bilčík: Okresný úrad v Prievidzi 1923 - 1945, inventár, Prievidza 1962, evid. č. 463.	Vyhľadávacie pomôcky

3.5.1.	Existence and location of originals	Ministerstvo vnútra SR, Štátny archív v Trenčíne, pracovisko Archív Bojnice, Tehelná 18, 972 01 Bojnice	Existencia a umiestnenie originálov
3.5.2.	Existence and location of copies	Kópie neboli vyhotovené.	Existencia a umiestnenie kópií
3.5.3.	Related units of description	Okresný národný výbor v Prievidzi (1918) 1945 – 1990 (1991).	Súvisiace jednotky opisu
3.5.4.	Publication note	Bilčík, Jozef – Obert, Štefan – Vitek Ernest. <i>Spríevodca po okresných archívoch v Nitre, Prievidzi a Topolčanoch</i> . Bratislava: Slovenská archívna správa, 1975, 542 s. <i>Informatívny spríevodca štátnych archívov Slovenskej republiky II/2</i> . Bratislava: Ministerstvo vnútra SR, odbor archívnictva a spisovej služby, 2001, 346 s.	Informácie o publikovaní
3.6.1.	Note		Poznámka
3.7.1.	Archivist's note	Fond začal triediť a usporadúvať prvý archivár Michal Tulík v rokoch 1953 – 1958. V jeho začatej práci pokračoval Marek Cellary v rokoch 1959 – 1961. Systematicky fond spracovali a zinventarizovali Oľga Bražinová a Jozef Bilčík v druhej polovici roka 1962. V dôsledku sťahovania archívnych dokumentov do novej účelovej budovy došlo k tomu, že inventár Okresný úrad v Prievidzi nezodpovedal skutočnému uloženiu fondu a tak Danica Simanová vykonala v rokoch 1985 – 1986 jeho reinventarizáciu. Opis vyhotovila Zuzana Kotianová v apríli 2017.	Informácia o spracovateľovi a spracovaní
3.7.2.	Rules or conventions	Opis vyhotovený podľa ISAD(G): General International Standard Archival Description, Second Edition	Pravidlá alebo zásady
3.7.3.	Date(s) of descriptions	19. 04. 2017	Dátum vyhotovenia opisu